

Korpustarud ja lamavtarud Eesti mesinduse arenguloos

Kokkuvõtte loengust mesinike õppepäeval Põltsamaal 17.02.2007.a.

Lektor: Antu Rohtla

Mesinduspäev toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Maailmas tuntakse enam kui 600 erinevat tarutüüpi, millest suurem osa on korpustarud. Eestis on viimastel aastakümnetel samuti hakanud korpustarude kasutamine hoogsalt levima, seda suuresti tänu piiride avanemisele ja paremale juurdepääsule naaberriikide mesinike kogemustele.

Ajaloolise tagasivaatena olgu öeldud, et ka varem (XX sajandi esimesel poolel) Eestis üsna laialt levinud Tartu taru oli sisuliselt korpustaru. Tartu taru pesaruum mahutas 12 täisraami ja sellele sai peale asetada samuti 12 täisraamiga magasin, seega teise korpuse.

Eelmise sajandi 20-ndate aastate lõpupoole väljatöötatud Eesti taru hakkas tasapisi Tartu taru välja suruma. Ka 16-raamilise pesaruumi mahutavusega Eesti taru ei olnud veel klassikaline lamavtaru, vaid kujutas endast üleminekuvarianti. Eesti taru puhul olid kasutatavad nii pooleraamiline kui ka täisraamiline magasinikorpused.

Alles 1963-aastal, kui Tartu Aiandus-Mesindusseltsi sügisnäitusel esitleti esamakordselt 22 kõrge mahutavat Eesti taru, algas Eestis klassikalise lamavtaru võidukäik. Hiljem suurendati veelgi taru pesaruumi, mille tulemusena Eesti taru pesaruum hakkas mahutama 24 raami. Lamavtaru laiemat levikut soodustas selle kuulutamise standardtaruks ja see, et algas nende massiline tööstuslik tootmine.

Lamavtarul olid ka teatud eelised. Nii võimaldab lamavtaru kevadel pesade sujuvat laiendamist (kärghaaval). Ka on võimalus asetada taru taskuossa talvituma varuemapere. Võimalik on peret igal ajal (kuni magasin pealepanekuni) läbi vaadata. Eeliseks on ka mugav tarude kõrgus pesade läbivaatamisel.

Puudustena aga tuleb märkida eesti lamavtarude suurt kaalu (tühi taru kaalus juba ligi 70 kg, koos kärgede ja mesilastega isegi kuni 100 kg). Suurimaks puuduseks aga tuleb siiski lugeda mesilastele mitteomast töötamist ja pesa laienemist horisontaaltasapinnas.

Sellepärast hakkasid mitmed eesrindlikumad mesinikud juba eelmise sajandi kuuekümnendate aastate keskpaigas Eestis valmistama ja kasutama mitmesugust tüüpi korpustarusid. Siinjuures avaldasid erinevate tarutüüpide levikule Eestis mõju tol ajal Soomes üsna levinud Ferrari ja Langstroth-tarud. Kui välja arvata XX sajandi viiekümnendate aastate lõpupoole Venemaalt sissetoodud Dadant-Blatti raamiga ja ühekordsete puitseintega korpustarud (mis andsid nii korpustarude mainele kui ka mitmete kolhooside mesilastele üsna arvestatava tagasilöögi), olidki esimesed Eesti mesinike poolt ehitatud korpustarud Farrar –tüüpi.

Mõne aja möödudes aga selgus, et madalaraamilistes korpustes, kus pered talvitusid 2-3 korpuses jäi mesilaste talvekobar mõnikord ühest korpusest teise üleminekul kahte ossa, mis põhjustas perede nõrgenemise. 1970-ndate aastate algupoolel hakkas tekkima idee ehitada selline korpustaru, milles oleksid kasutatavad senise Eesti taru raamid. Kaua vaieldi selle üle, kas taru korpus peab mahutama 8-9 –10 või 12 raami. Nii ehitatigi erineva mahutavusega korpused, millest elujõulisemana tundus korpus, mis mahutas 12 eesti taru pesaraami.

Korpuse ristlõige on ruudukujuline, mis võimaldab kasutada nii “külma” kui ka “sooja” pesa varianti. Tarul on lahtikäiv põhi, mis võimaldab juba varakevadel puhastada ära taru põhjad. Põhja sees olev lennuava on 428 mm lai ja suletav metallist siibriga. Korpuse kõik neli seinat on soojustatud. Pesaruumi siseseinad on ehitatud kas 6 mm paksusest niiskusekindlast vineerist või 3 mm paksusest n.n. põrandapapist. Vajadusel saab pesaruumi kitsendada raamsöödanõu abil.

Lamavtarude ja kirjeldatud korpustarude võrdlus on näidanud, et korpustarudes ei ole perede söödakulu oluliselt suurem lamavtarudes talvituvate perede söödakulust, varieerudes 0,5-1,0 kg piirides. Samal ajal aga vastupidiselt lamavtarudega saab varakevadel tarust kõrvaldada tarulangetise, mille tagajärjel on korpustarudes perede kevadine algareng tunduvalt kiirem.